

Sygn. akt III AUa 1512/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 sierpnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Genowefa Glińska

Sędziowie: SA Magdalena Kostro-Wesołowska (spr.)

SA Krystyna Sitkowska

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Kapanowska

po rozpoznaniu w dniu 5 sierpnia 2016 r. w Warszawie

sprawy W. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o wcześniejszą emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 29 maja 2014 r. sygn. akt VII U 2258/13

zmienia zaskarżony wyrok i odwołanie oddala.

UZASADNIENIE

Ubezpieczony W. R. odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 5 lipca 2013 r. odmawiającej mu prawa do emerytury w obniżonym wieku w związku z pracą w szczególnych warunkach ze względu na niewykazanie 15 lat pracy w takich warunkach, wykonywanej do dnia 1 stycznia 1999 r., a jedynie 10 miesięcy i 25 dni. W odwołaniu ubezpieczony domagał się uwzględnienia jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach: 1) zatrudnienia w charakterze galwanizera: - w Spółdzielni Pracy Usług (...) w W. od 1 marca 1977 r. do 31 grudnia 1980 r., - w Usługowej Spółdzielni Pracy (...) w likwidacji w W.

od 1 stycznia 1981 r. do 29 marca 1981 r., od 1 kwietnia 1983 r. do 7 maja 1991 r., od 1 stycznia 1992 r. do 24 kwietnia 1992 r. 2) okresu służby w (...) od 30 marca 1981 r. do 11 kwietnia 1981 r. oraz 3) pobierania renty chorobowej z tytułu wypadku w służbie zaistniałego 2 kwietnia 1981 r. od 11 kwietnia 1981 r. do 21 marca 1983 r. Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania. **Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 29 maja 2014 r. w pkt 1 zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującemu się prawo do wcześniejszej emerytury począwszy od 1 marca 2013 r., w pkt 2 stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu świadczenia, w pkt 3 zasądził od organu rentowego na rzecz odwołującego się kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.** Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony (ur. (...)) 28 marca 2013 r. złożył wniosek o emeryturę, której zaskarżoną decyzją mu odmówiono z tej przyczyny, że nie udowodnił 15-letniego

stażu pracy w szczególnych warunkach, a jedynie 10 miesięcy oraz 25 dni (od 6 listopada 1973 r. do 30 września 1974 r. służba w (...)). Za pracę w szczególnych warunkach nie uznano okresów zatrudnień: od 1 marca 1977 r. do 31 grudnia 1980 r., od 1 stycznia 1981 r. do 29 marca 1981 r., od 30 marca 1981 r. do 11 kwietnia 1981 r., od 11 kwietnia 1981 r. do 21 marca 1983 r., od 1 kwietnia 1983 r. do 7 maja 1991 r., od 1 stycznia 1992 r. do 24 kwietnia 1992 r., ze względu na ich nieudowodnienie właściwymi dowodami tj., w świadectwach pracy nie podano stanowiska ściśle według wykazu, działu, punktu załącznika do uchwały, natomiast w odniesieniu do służby w R. odwołujący się nie przedłożył stosownego zaświadczenia z Wojskowej Komisji Uzupełnień. Organ rentowy przyjął za udowodnione 28 lat, 5 miesięcy oraz 10 dni, w tym 28 lat, 4 miesiące, 29 dni okresów składkowych i 11 dni okresów nieskładkowych.

Sąd Okręgowy ustalił, że odwołujący się od 1 marca 1977 r. do 31 grudnia 1980 r. był zatrudniony w Spółdzielni Pracy Usług (...), natomiast od 1 stycznia 1981 r. do 29 marca 1981 r. i od 1 kwietnia 1983 r. do 7 maja 1991 r. oraz od 1 stycznia 1992 r. do 24 kwietnia 1992 r. w (...) jako galwanizer w pełnym 8-godzinnym wymiarze czasu pracy (świadectwo pracy, świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, zeznania świadka S. G. (1)). Ubezpieczony pracował przy wytwarzaniu gwoździ, śrub, nakrętek. Wytwarzane rzeczy były płukane wodą, a następnie wstawiane do kwasu solnego. Również na kolejnych etapach produkcji wykorzystywane były środki chemiczne. Podczas wykonywania pracy unosiły się opary używanych przy produkcji roztworów. Praca była wykonywana przez 8 godzin dziennie. W przypadku większej liczby zamówień praca odbywała się w trybie zmianowym, co Sąd ustalił na podstawie zeznań świadków: S. G. (1) oraz J. K. (1)).

Dalej Sąd Okręgowy na podstawie protokołu powypadkowego i decyzji o przyznaniu renty chorobowej ustalił, że w okresie między 30 marca 1981 r. a 21 marca 1983 r. odwołujący się pełnił służbę w R., w tym od 11 kwietnia do 21 marca 1983 r. przebywał na rencie chorobowej w związku z wypadkiem w dniu 2 kwietnia 1981 r.

W Spółdzielni Pracy Usług (...) odwołujący się wykonywał prace ujęte w wykazie A, Dziale III, poz. 76, będącym załącznikiem do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8 poz. 43 ze zm., dalej jako rozporządzenie w sprawie wieku emerytalnego).

Ustalenia faktyczne zostały poczynione na podstawie dowodów wyżej powołanych i dokumentów z akt rentowych, akt sprawy, akt osobowych ubezpieczonego oraz na podstawie zeznań świadków: S. G. (1) oraz J. K. (1) - w zakresie, w jakim były one ze sobą spójne oraz korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym, tj. z dokumentami.

Sąd Okręgowy podzielił stanowiska biegłego sądowego z zakresu bhp J. C., zawarte w opiniach, w zakresie, w jakim uznawały pracę odwołującego się w Spółdzielni Pracy Usług (...) oraz Usługowej Spółdzielni (...) za pracę w warunkach szczególnych. Przy takich ustaleniach faktycznych Sąd Okręgowy uznał odwołanie za zasadne.

Analizując przesłanki uprawniające do nabycia prawa do emerytury po myśli art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227 ze zm., aktualnie jednolity tekst: Dz. U. z 2016 r., poz. 887, dalej jako: ustawa emerytalna) oraz w związku z § 3 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego Sąd Okręgowy stwierdził, że podziela stanowisko Sądu Najwyższego, zgodnie z którym: „W postępowaniu sądowym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych obowiązują odstępstwa od ogólnych zasad dowodzenia podyktowane dążeniem do pełnego i wszechstronnego wyjaśnienia wszystkich kwestii spornych. W praktyce oznacza to, że w postępowaniu tym dopuszczalne jest wykazanie wszelkimi dowodami okoliczności, od których zależą uprawnienia do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, także wówczas, gdy z dokumentów wynika co innego.” (wyrok z 6 września 1995 r., II URN 23/95).

W niniejszej sprawie spór dotyczył spełnienia przez ubezpieczonego warunku koniecznego w postaci posiadania na dzień wejścia w życie ustawy emerytalnej, tj. na 1 stycznia 1999 r., 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych. Biegły sądowy w opiniach stanął na stanowisku, że zatrudnienie odwołującego się w Spółdzielni Pracy Usług (...) oraz w Usługowej Spółdzielni Pracy (...) należy uznać za pracę w warunkach szczególnych. Sąd Okręgowy takie stanowisko uznał za zgodne z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego, a także z

ustalonym stanem faktycznym oraz orzecznictwem Sądu Najwyższego. Opinie biegłego zawierały oceny faktycznego charakteru pracy odwołującego się w aspekcie przepisów aktów prawnych obowiązujących przed rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego, zaś zgodnie z § 19 ust. 1 tego rozporządzenia, przy ustalaniu okresów pracy w szczególnych warunkach (§ 2 rozporządzenia) uwzględnia się również okresy takiej pracy (służby), wykonywanej przed dniem wejścia w życie rozporządzenia.

I tak w Spółdzielni Pracy Usług (...) wykonywane były m.in. prace galwanizerskie - ujęte w wykazie A, będącym załącznikiem do rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego (dział III, poz. 76). Odwołujący się m. in. cynkował śruby, nakrętki, pręty przy użyciu w procesie produkcji szkodliwych środków chemicznych. U pracodawcy odwołującego się stale używano kwasu solnego lub azotowego; przy ich użyciu swoje obowiązki wykonywał nie tylko wnioskodawca, ale również pozostali pracownicy. Sąd Okręgowy uznał, że jako pracę w warunkach szczególnych należy potraktować także służbę odwołującego się w (...) co potwierdzone zostało decyzją z 21 lipca 1983 r. przyznającą rentę chorobową oraz orzeczeniem Obwodowej Komisji Lekarskiej do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia z 1 czerwca 1982 r. i 14 grudnia 1982 r.

Odwołującemu się, jak ostatecznie przyjął Sąd Okręgowy, przysługuje prawo do wcześniejszej emerytury od dnia spełnienia przez niego warunków koniecznych do uzyskania tego świadczenia, tj. od 1 kwietnia 2011 r. - odwołujący się 60 lat bowiem skończył w dniu 29 marca 2011 r. Zgodnie zaś z art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Ogólną zasadą prawa emerytalno-rentowego jest, że świadczenia wypłaca się na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa do emerytury (tj. spełnienia ustawowych warunków), lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie.

Natomiast zgodnie z art. 118 ust. 1a ustawy, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. W ocenie Sądu Okręgowego, organ rentowy wydał decyzję na podstawie przedstawionej mu dokumentacji, nie mając możliwości skorzystania z innych dowodów, których przeprowadzenie możliwe jest przed sądem.

O wysokości zasądzonych na rzecz odwołującego się kosztów zastępstwa prawnego Sąd orzekł na podstawie § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz. 461).

Powyższe zadecydowało o zmianie zaskarżonej decyzji na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego złożył organ rentowy

Apelujący zaskarżył wyrok w całości zarzucając naruszenie:

- art. 100 ust. 1 i 184 ust. 2 ustawy emerytalnej poprzez uznanie, że odwołującemu się przysługuje wcześniejsza emerytura, podczas gdy nie udowodnił on posiadania 15 - letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Wskazując na taki zarzut apelujący wniósł o zmianę wyroku i oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy wskazał na przesłanki nabycia prawa do emerytury po myśli art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej i na to, że prawo do świadczeń określonych w ustawie, zgodnie z jej art. 100 powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. W sprawie zaś nie zachodzą wszystkie przesłanki niezbędne do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury, ponieważ odwołujący się nie wykazał, że posiada 15. letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach, stosownie do przepisów rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników.

Przedmiotem sporu były okresy pracy w szczególnych warunkach: od 1 marca 1977 r. do 31 grudnia 1980 r., od 1 stycznia 1981 r. do 29 marca 1981 r., od 1 kwietnia 1983 r. do 7 maja 1991 r., od 1 stycznia 1992 r. do 24 kwietnia 1992 r. Ponadto postępowanie dotyczyło zaliczenia okresu służby w (...) od dnia 30 marca 1981 r. do 11 kwietnia 1981 r. oraz od 11 kwietnia 1981 r. do 21 marca 1983 r. Jednakże wykazanie pracy we wszystkich tych okresach łącznie nie spowoduje spełnienia przesłanki 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Okresy te po ich zsumowaniu wynoszą ponad 14 lat.

Wobec powyższego, według organu rentowego, zaskarżony wyrok nie rozstrzyga o spełnieniu wszystkich warunków, od których zależy przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury, zatem apelacja jest zasadna.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik ubezpieczonego wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. **Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje.** Apelacja podlega uwzględnieniu, mimo iż jest nad wyraz skrótowa oraz, że popełniono w niej błąd przy sumowaniu okresów składających się na szczególny staż pracy, polegający na pominięciu w nim zaliczonej już na etapie postępowania administracyjnego służby w (...) (6 listopada 1973 r. – 30 września 1974 r.), a istotnie uwzględnienie jako pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia w Spółdzielniach w okresach: od 1 marca 1977 r. do 31 grudnia 1980 r., od 1 stycznia 1981 r. do 29 marca 1981 r., od 1 kwietnia 1983 r. do 7 maja 1991 r., od 1 stycznia 1992 r. do 24 kwietnia 1992 r. oraz zaliczenie do takiej pracy ogólnie ujmując „służby w (...)” (30 marca 1981 r. - 21 marca 1983 r.) skutkuje okresem pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 14 lat, 5 miesięcy, 11 dni (po dodaniu służby w(...) – 10 miesięcy i 25 dni – to 15 lat, 4 miesiące i 6 dni). Apelacja pełna cum beneficio novorum zasada się na tym, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę ponownie, kontynuując rozprawę rozpoczętą przed sądem pierwszej instancji. Wynika to z art. 378 § 1 k.p.c., zgodnie z którym sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę a nie środek odwoławczy. Obowiązkiem sądu odwoławczego jest zastosowanie właściwego prawa materialnego, usunięcie ewentualnych błędów popełnionych przez sąd pierwszej instancji, niezależnie od tego, czy zostały zarzucone w apelacji. Dokonanie zatem odmiennej oceny prawnej, gdy zarzutu naruszenia prawa materialnego – w postaci konkretnego przepisu – nie było, nie tylko stanowi przekroczenia jej granic, ale jest wykonaniem obowiązku wynikającego z istoty apelacji. System apelacji pełnej nakłada na sąd odwoławczy dokonanie własnych ustaleń. Jeżeli te własne ustalenia są zgodne z ustaleniami dokonanymi przez sąd pierwszej instancji, nie zachodzi potrzeba ich powtarzania i wystarczające jest powołanie się na nie. Przy zmianie ustaleń konieczne jest jednak przedstawienie w uzasadnieniu wyroku wywodu zawierającego ocenę dowodów, wykazującego odmienną podstawę faktyczną rozstrzygnięcia. Realizując obowiązek ponownego rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz dokonania jego własnej i swobodnej oceny, w tym oceny zgromadzonych przez sądy obu instancji dowodów, sąd ten powinien harmonizować ogólne (art. 227 – 315 k.p.c.) i szczególne (art. 381-382 k.p.c.) reguły postępowania dowodowego przy uwzględnieniu, że rozpoznawanie spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych należy do postępowania odrębnego, które jest odmianą procesu, uwzględniającą odrębność tych spraw, ich publicznoprawny charakter oraz społeczną doniosłość. Sąd drugiej instancji może zmienić ustalenia faktyczne, stanowiące podstawę wydania wyroku sądu pierwszej instancji nawet bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, uzasadniającego odmienne ustalenia, chyba że szczególne okoliczności wymagają ponowienia lub uzupełnienia tego postępowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 grudnia 2009 r., III UK 54/09, Lex nr 602073). W okolicznościach rozpoznawanej sprawy Sąd Apelacyjny uznał za konieczne uzupełnienie zebranego materiału dowodowego. Jakie fakty są istotne, w rozumieniu art. 227 k.p.c., dla rozstrzygnięcia decyduje przedmiot postępowania i twierdzenia faktyczne stron. Powoływane fakty powinny mieć znaczenie prawne. Stan faktyczny w każdym postępowaniu jest oceniany w aspekcie przepisów prawa materialnego. Przepisy te wyznaczają zakres koniecznych ustaleń faktycznych, które powinny być w sprawie poczynione. Przepisy prawa materialnego mają też decydujące znaczenie dla oceny, czy określone fakty, jako ewentualny przedmiot dowodu, mają wpływ na treść orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z 26 lipca 2000 r., I CKN975/98, Lex nr 50825). Uzasadnienie zaskarżonego wyroku tak w części podstawy faktycznej, jak i prawnej nie jest precyzyjne, a w odniesieniu do okresu między 30 marca 1981 r. a 21 marca 1983 r., kiedy to odwołujący się według ustalenia Sądu Okręgowego pełnił służbę w R., w tym w okresie od 11 kwietnia do 21 marca 1983 r. przebywał na rencie chorobowej w związku z wypadkiem w dniu 2 kwietnia 1981 r., jest niezrozumiałe i wewnętrznie sprzeczne. Okoliczność pełnienia służby w R. została wywiedziona z dokumentów, z których w żaden sposób nie wynikała. Nie wynikała bowiem ani z decyzji o przyznaniu renty chorobowej z 21 lipca 1982 r. (Sąd błędnie wskazuje na rok 1983), ani z protokołu powypadkowego z

14 kwietnia 1981 r., w którym podano, że wnioskodawca 30 marca 1981 r. został powołany do rezerwy w ramach MSW, a 2 kwietnia 1981 r. uległ wypadkowi w czasie zajęć wychowania fizycznego doznając złamania obu kości podudzia prawego. To samo odnosi się do orzeczeń Obwodowych Komisji Lekarskich do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia z 1 czerwca 1982 r. i 14 grudnia 1982 r. Konsekwentnie, swojego twierdzenia, że „za pracę w warunkach szczególnych uznać należy także okres służby odwołującego w (...)” Sąd Okręgowy nie oparł o żadną podstawę prawną. Według Sądu Apelacyjnego, w sprawie zachodzi potrzeba dokonania ustaleń faktycznych na podstawie wszystkich zebranych w postępowaniu pierwszo i drugoinstancyjnym dowodów, w tym dowodów zgromadzonych przed Sądem Apelacyjnym: zaświadczenia z dnia 15 lutego 2013 r. wystawionego przez Wojskową Komendę Uzuppełnień w G. i nadesłanej przez tę Komendę karty ewidencyjnej wnioskodawcy, dokumentów z akt osobowych wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w Spółdzielniach: od 1 marca 1977 r. do 24 kwietnia 1992 r. I tak ubezpieczony z pierwszym wnioskiem o przyznanie emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach wystąpił 2 marca 2011 r., a odmowną w tym względzie decyzję organu rentowego z 4 sierpnia 2011 r. zaskarżył. Wniesione przez wnioskodawcę odwołanie Sąd Okręgowy Warszawa Praga w W. VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie o sygn. akt VII U 1155/11 prawomocnym wyrokiem z dnia 20 listopada 2012 r. oddalił. W sprawie przeprowadzony został dowód z opinii biegłego ds. bhp J. C., tego samego biegłego, który sporządził opinie uzupełniające w rozpoznawanej sprawie. Z opinii biegłego wykonanej w sprawie VII U 1155/11, a biegły dysponował wówczas aktami osobowymi wnioskodawcy z okresów zatrudnienia w Spółdzielniach Pracy, wynika, że, zdaniem biegłego, okresami pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w charakterze galwanizera, kwalifikowanej według poz. 76, działu III wykazu A, będącego załącznikiem do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego, są następujące okresy, wymienione w postanowieniu o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego sądowego: - od 1 marca 1977 r. do 31 grudnia 1980 r., - od 1 stycznia 1981 r. do 29 marca 1981 r., - od 1 kwietnia 1983 r. do 7 maja 1991 r., - od 1 stycznia 1992 r. do 24 kwietnia 1992 r. W sprawie VII U 1155/11 na terminie rozprawy w dniu 20 listopada 2012 r. wnioskodawca relacjonując przebieg pracy podał, że w Usługowej Spółdzielni Pracy (...) pracował od 1 stycznia 1981 r. do 24 kwietnia 1992 r., z tym, że od kwietnia 1981 r. „został powołany do rezerwy w ramach MSW”, następnie miał wypadek i przebywał na rencie, w kwietniu 1983 r. wrócił do Spółdzielni. Pomiędzy majem 1991 r. a styczniem 1992 r. przebywał na urlopie bezpłatnym. W niniejszej sprawie biegły sporządził opinie uzupełniające i podtrzymał w całości wnioski końcowe zawarte w opinii głównej, sporządzonej w sprawie VII U 1155/11 (k - 73 a. s.). W ocenie Sądu Apelacyjnego, mając na względzie zebrany materiał dowodowy, w tym zeznania świadków J. K. i S. G., dowody z dokumentów z akt rentowych, akt sprawy i akt osobowych oraz opinie biegłego ds. bhp, uzupełniające w niniejszej sprawie i opinie sporządzone w sprawie VII U 1155/11, nie może być wątpliwe, że w okresach: 1) od 1 marca 1977 r. do 31 grudnia 1980 r., 2) od 1 stycznia 1981 r. do 29 marca 1981 r., 3) od 1 kwietnia 1983 r. do 7 maja 1991 r., 4) od 1 stycznia 1992 r. do 24 kwietnia 1992 r. wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach, zaliczaną do prac wymienionych w załączniku do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego czyli w wykazie A, dziale III, pkt 76, tj. prace galwanizerów - cynkiem, miedzią, chromem, kadmem i niklem, przy czym odniesieniu do okresu pracy z pkt 3 zważyć należy, że z akt osobowych wnioskodawcy wynika, że od 17 do 21 marca 1986 r., od 12 do 13 sierpnia 1987 r., od 12 do 30 grudnia 1988 r. i od 23 do 31 lipca 1990 r. (35 dni) korzystał z urlopu bezpłatnego. Składając kolejny wniosek o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach w dniu 28 marca 2013 r. wnioskodawca złożył zaświadczenie wydane przez Komendę Stołeczną Policji 27 marca 2013 r., z którego wynika, że nie odnaleziono dokumentacji mogącej posłużyć do wydania zaświadczenia o powołaniu wnioskodawcy do (...). Archiwum (...) posiada karty uposażeń funkcjonariuszy R. za okres od 25 grudnia 1982 r. do 30 lipca 1983 r., ale brak jest karty wnioskodawcy. Według (...), z posiadanego przez wnioskodawcę zaświadczenia z Wojskowej Komendy Uzuppełnień W. P. wynika, że pełnił służbę w R. jedynie w okresie od 30 marca do 11 kwietnia 1981 r. Organ rentowy odmówił prawa do dochodzonej emerytury również ze względu na niezłożenie zaświadczenia z (...) potwierdzającego pełnienie służby w R.. Według Sądu Apelacyjnego, przyjęcie przez Sąd Okręgowy, że w okresie między 30 marca 1981 r. a 21 marca 1983 r. odwołujący się pełnił służbę w R., w tym w okresie od 11 kwietnia do 21 marca 1983 r. przebywał na rencie chorobowej w związku z wypadkiem, nie wynika z żadnego dowodu zebranego w sprawie. W aktach osobowych znajduje się zaświadczenie z dnia 11 kwietnia 1981 r., wystawione przez (...) W. P., celem wypłaty należnego pracownikowi wynagrodzenia stwierdzające, że wnioskodawca został powołany do odbycia ćwiczeń wojskowych w okresie od 30 marca do 11 kwietnia 1981 r. Przedłożone w postępowaniu apelacyjnym zaświadczenie wystawione 15 lutego 2013 r. przez (...) w G. stwierdza również, że wnioskodawca w powyższym okresie pełnił czynną służbę wojskową w rezerwie (ćwiczenia wojskowe w (...), k - 155 a. s.). Zapisy z karty ewidencyjnej

nadesłanej przez (...) w G. potwierdzają odbycie ćwiczeń wojskowych (k - 161 a. s.). Takie ćwiczenia wojskowe (będące realizacją obowiązku służby wojskowej – czynną służbą wojskową), odbyte w czasie trwania stosunku pracy, za które pracownik zachował prawo do wynagrodzenia zgodnie z ustawą z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (aktualnie jednolity tekst: Dz. U. z 2015 r., poz. 827) i wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi, nie mogą, z braku ku temu podstaw, zostać wyłączone z okresu zatrudnienia i być traktowane inaczej niż jako zatrudnienie w szczególnych warunkach. Tak więc przedmiotowy okres (30 marca - 11 kwietnia 1981 r.) podlega zaliczeniu do okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach jako zatrudnienie w Spółdzielni Pracy wówczas (...). Sąd Apelacyjny nie znajduje podstaw faktycznych i prawnych do przyjęcia, że w tym okresie i dalej do 23 marca 1983 r. wnioskodawca pełnił służbę w R., które przecież były tworzone jako oddziały zwarte w początkowych latach 80. XX wieku (pierwsze pod koniec roku 1981, podczas stanu wojennego w Polsce, rozwiązano je po zakończeniu stanu wojennego w 1983 r.), z czym w jakiś sposób koresponduje informacja (...) o posiadaniu w Archiwum dokumentacji placowej (...) z okresu 15 grudnia 1982 - 30 lipca 1983 (akta rentowe, tom IV). Pozostaje do rozważenia kwestia dalszego spornego okresu, tj. od 12 kwietnia 1981 r. do 21 marca 1983 r., który, wbrew ustaleniu Sądu Okręgowego, nie był okresem służby w R.. Z akt rentowych wnioskodawcy (tom I) wynika, że 27 stycznia 1982 r. wnioskodawca za pośrednictwem Spółdzielni Pracy (...) złożył wniosek o przyznanie renty inwalidzkiej, w którym to wniosku znajduje się jego oświadczenie, że nie pracuje zarobkowo. Do wniosku zostało dołączone zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, wystawione przez Spółdzielnię, z którego wynika, że wnioskodawca od 13 kwietnia 1981 r. pobierał zasiłek chorobowy, a okres zasiłkowy upłynął 10 października 1981 r. Początkowo organ rentowy przyznał wnioskodawcy rentę chorobową od 11 października 1981 r., a następnie w związku z przedłużeniem okresu zasiłkowego, decyzją z dnia 10 września 1982 r. przyznano rentę chorobową począwszy od 22 marca 1982 r., tj. od wyczerpania zasiłków chorobowych, do 21 września 1982 r. Prawo do renty chorobowej zostało przedłużone do 21 marca 1983 r., decyzją najprawdopodobniej z dnia 1 marca 1983 r. (nieczytelny dzień). Dokumenty znajdujące się w I tomie akt rentowych w postaci wniosku, ankiety, kwestionariusza z okresami zatrudnienia zawierają oświadczenia wnioskodawcy, że nie jest zatrudniony. Również Spółdzielnia podawała, że wnioskodawca jest jej byłym pracownikiem. Informacja o tym, że stosunek pracy z wnioskodawcą ustał z dniem 10 października 1981 r. została zawarta w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu. Z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych również wynika, że stosunek pracy z wnioskodawcą ustał 10 października 1981 r. Wprawdzie oświadczenie z dnia 30 września 1981 r. o rozwiązaniu z tym dniem stosunku pracy wysłano listem poleconym 30 września 1981 r. i zwrócono jako dwukrotnie awizowane i nie podjęte, a następnie wysłano je ponownie 26 października 1981 r., co nie oznacza braku możliwości uznania je za doręczone, a ponadto w aktach tych znajduje się też pokwitowanie odbioru przez wnioskodawcę w dniu 6 stycznia 1982 r. świadectwa pracy wystawionego 6 stycznia 1982 r., w którym zresztą jako datę rozwiązania stosunku pracy podano 10 września 1981 r. Następnie w aktach osobowych znajduje się umowa o pracę zawarta 1 kwietnia 1983 r. na stanowisku galwanizatora oraz podanie wnioskodawcy z dnia 22 marca 1983 r. o powtórne przyjęcie do pracy po rencie chorobowej na stanowisko galwanizera. W ocenie Sądu Apelacyjnego, powyższe dokumenty dają pełne podstawy do przyjęcia, że stosunek pracy łączący wnioskodawcę ze Spółdzielnią Pracy (...) ustał z dniem 10 października 1981 r. Nie można zasadnie twierdzić, że ten stosunek trwał nieprzerwanie, opierając się na tym, że wnioskodawca nie odebrał oświadczenia o rozwiązaniu umowy o pracę. Zważyć należy, że było ono wysyłane na właściwy adres, awizowane, przesyłki nie podjęto, co skutkowałoby uznaniem przesyłki za doręczoną. Wnioskodawca przy tym, skoro odebrał świadectwo pracy, składał oświadczenia o tym, że nie pozostaje w stosunku pracy i składał podanie „o powtórne przyjęcie do pracy”, nie może twierdzić, że nie miał świadomości, że doszło do skutecznego rozwiązania umowy o pracę. Okoliczność rozwiązania umowy o pracę pociąga za sobą określone w przepisach konsekwencje, jeśli chodzi o szczególny staż pracy. Mianowicie okres pobierania zasiłku chorobowego w czasie trwania zatrudnienia podlega zaliczeniu do pracy w szczególnych warunkach. W sprawie chodzi o okresy pobierania zasiłku chorobowego sprzed 15 listopada 1991 r., dlatego do sytuacji wnioskodawcy nie ma zastosowania wyłączenie wprowadzone przez dodanie do art. 32 ustawy emerytalnej ust. 1a pkt 1 ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 121, poz. 1264). Orzecznictwo Sądu Najwyższego poszło w kierunku zrównania sytuacji pracowników, którzy nie wykonywali pracy, pobierając świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, także przed zmianą wprowadzoną ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r., co pozwala zaliczyć do pracy w szczególnych warunkach okresy niezdolności do pracy sprzed 1 lipca 2004 r. jako daty wprowadzenia nowej regulacji - dodania ust. 1a do art.

32 ustawy emerytalnej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 16 lipca 2009 r., II UK 388/08, LEX nr 533107; z 21 maja 2009 r., II UK 370/08, OSNP 2011 nr 1-2, poz. 20; z 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 328; z 30 stycznia 2008 r., I UK 204/07, OSNP 2009 nr 7-8, poz. 106; z 6 stycznia 2009 r., I UK 194/08, LEX nr 737378). Wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. określonego w art. 184 ustawy emerytalnej okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 23 kwietnia 2010 r., II UK 313/09, OSNP 2011 nr 19-20, poz. 260; z 13 lipca 2011 r., I UK 12/11, LEX nr 989126; z 18 lipca 2007 r., I UK 62/07, OSNP 2008 nr 17-18, poz. 269). Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że w uchwale z 27 listopada 2003r., III UZP 10/03(OSNP 2004 nr 5, poz. 87), której podjęcie skutkowało opisaną wyżej zmianą ustawy emerytalnej, polegającą na dodaniu do art. 32 ust. 1a, Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że do okresu pracy w szczególnych warunkach, o jakich mowa w § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego, wlicza się także okresy pobierania zasiłku chorobowego w czasie trwania tego stosunku pracy, przypadające po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewalforyzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. nr 104, poz. 450 ze zm.), a zatem ich zaliczenie we wcześniejszym okresie, przed 15 listopada 1991 r., jest tym bardziej zasadne. Przerwy w pracy spowodowane czasową niezdolnością do jej świadczenia w związku z chorobą i korzystaniem ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego z tego tytułu, są okresami, w których pracownik zachowuje status osoby wykonującej pracę w szczególnych warunkach.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Apelacyjny przyjął, że okresami pracy w szczególnych warunkach są następujące okresy:

- 6 listopada 1973 – 30 września 1974 r.- służba w (...) - 10 miesięcy i 25 dni; - 1 marca 1977 r. - 31 grudnia 1980 r. – Spółdzielnia Pracy Usług (...) – 3 lata, 10 miesięcy; - 1 stycznia 1981 r. – 10 października 1981 r. - Usługowa Spółdzielnia Pracy (...) (wówczas (...)) - 9 miesięcy, 10 dni; - od 1 kwietnia 1983 r. do 7 maja 1991 r. - Usługowa Spółdzielnia Pracy (...) - 8 lat, 1 miesiąc, 7 dni, z wyłączeniem 35 dni okresów urlopu bezpłatnego, o czym mowa wyżej (8 lat, 2 dni);

od 1 stycznia 1992 r. do 24 kwietnia 1992 r. - Usługowa Spółdzielnia Pracy (...) – 3 miesiące, 24 dni Łącznie 13 lat, 10 miesięcy i 1 dzień. Wobec powyższego, uznanie przez Sąd Okręgowy, że została spełniona przesłanka posiadania przez wnioskodawcę na dzień wejścia w życie ustawy emerytalnej 15 lat zatrudnienia w warunkach szczególnych, przy przyjęciu, że pełnił on służbę w R. „w okresie między 30 marca 1981 r. a 21 marca 1983 r.”, nastąpiło na skutek sprzecznych z materiałem dowodowym ustaleń, a w konsekwencji wadliwej oceny prawnej, choć co do służby w R. oceny prawnej w ogóle brak. Wnioskodawca nie dysponując stażem kwalifikowanym w wymaganym wymiarze, a więc nie spełniając jednego z warunków koniecznych, nie nabył prawa do prawa do emerytury z art. 184 ustawy emerytalnej. Nie było więc podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji, wobec czego uwzględnienie przez Sąd Okręgowy wniesionego od niej odwołania nastąpiło z naruszeniem art. 184 ustawy. Skutkowało to koniecznością zmiany zaskarżonego wyroku i oddaleniem odwołania od prawidłowej decyzji organu rentowego. **Kierując się powyższymi względami Sąd Apelacyjny z mocy art. 386 § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.**